

ІНФРАСТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КІНОТЕАТРАЛЬНОГО ПРОКАТУ В УКРАЇНІ

INFRASTRUCTURE FEATURES OF THEATRICAL RELEASE FUNCTIONING IN UKRAINE

У статті розглянуто особливості функціонування кінотеатрального прокату в Україні. Узагальнено позитивні та проблемні аспекти кінообслуговування населення. Охарактеризовано механізми державного регулювання розвитку кінотеатрального прокату в провідних кінематографічних країнах Європи. Визначено напрями розвитку національного кінотеатрального прокату. З урахуванням зарубіжного досвіду щодо підтримки розвитку кінотеатрального прокату запропоновано перелік можливих джерел фінансування в Україні.

Ключові слова: кінотеатральний прокат, підприємства кінопоказу, кіномережа, демонстрування, національна кіноіндустрія, кінообслуговування населення.

В статье рассмотрены особенности функционирования кинотеатрального проката в Украине. Обобщены положительные и проблемные аспекты кинообслуживания населения. Охарактеризованы механизмы государственного регулирования развития кинотеатрального проката в ведущих кинематографических странах Европы. В этом контексте определены направ-

ления развития национального кинотеатрального проката. С учетом зарубежного опыта по поддержке развития кинотеатрального проката, предложен перечень возможных источников ее финансирования в Украине.

Ключевые слова: кинотеатральный прокат, предприятия кинопоказа, киносеть, демонстрация, национальная киноиндустрия, кинообслуживание населения.

The article discusses the features of the functioning of theatrical release in Ukraine. Positive and problematic aspects of cinema service of the population are generalized. The mechanisms of state regulation of theatrical release development in the leading cinematographic countries of Europe are characterized. In this context, the directions of development of the national theatrical release are determined. Taking into account foreign experience of support of theatrical release development, a list of possible sources of its financing in Ukraine is proposed.

Key words: theatrical release, cinema exhibition companies, cinema chain, cinema exhibition, national cinema industry, cinema service of the population.

УДК 338.467.6(477)

Барановська Д.О.

аспірант

Запорізький національний університет

Постановка проблеми. Незважаючи на зростання кількості відвідувань кінотеатрів, стан кінообслуговування населення України не відповідає потребам суспільства. Завдячуючи приватним інвестиціям, проводиться реконструкція та переоснащення міських та будівництво багатозальних кінотеатрів у торговельних центрах. Однак при цьому зберігається значна диференціація забезпеченості населення кінозалами в територіальному розрізі, оскільки більшість міських кінотеатрів, особливо реконструйованих і переоснащених, знаходиться у великих містах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У публікаціях фахівців у галузі кінематографу перспективи його розвитку пов'язують із розбудовою потужної кіномережі, зростанням кількості кіновідвідувань та валових надходжень від кінопоказів [4; 10; 15; 17; 20; 21]. Однак ці сподівання базуються не на результатах ґрунтовних досліджень щодо вирішення нагальних проблем функціонування кінотеатрального прокату, а на окремих спробах акумулювання і систематизації матеріалів щодо вивчення специфіки зв'язків між ланками кінопроцесу. Поза увагою кінопрактиків, які надають перевагу вивченню творчих та організаційних аспектів кіновиробництва, залишаються питання розвитку кінотеатрального прокату в нових умовах функціонування сучасного аудіовізуального ринку.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення інфраструктурних особливостей функ-

ціонування кінотеатрального прокату в Україні для визначення дієвих механізмів регулювання його розвитку з урахуванням позитивного досвіду провідних кінематографічних країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні, як і в інших колишніх республіках СРСР, кінематограф довгий час сприймався мистецтвом, а не видом бізнесу. Кінематографістів цікавив процес творчості, а паралельно з ним – боротьба з цензурою, політична та естетична опозиція, але майже не згадувалися економічні показники.

Зі статистичних даних відомо, що до 1990 р. кінопрокат приносив до 200 млн. крб., 55% із яких залишалися у місцевих бюджетах, 25% відраховувалися на експлуатаційні потреби кіномережі, 12% – на утримання власне інституту кінопрокату, придбання фільмів, тиражування фільмокопій та 8% – на фінансування виробництва фільмів [14, с. 68]. Тобто на виробництво фільмів із державного бюджету не витрачалось жодної копійки, бо 8% із тих коштів, які заробляв кінематограф, вистачало для виробництва тисячі фільмів різних видів і жанрів. За рівнем рентабельності кіно в Україні було на другому місці після алкогольних виробів [16, с. 30].

У 1991 р. на території України налічувалося близько 22 тис. кінотеатрів і кіноустановок. Навіть у розділі «Сучасний стан кінематографії в Україні» Закону України «Про Загальнодержавну програму розвитку національної кіноіндустрії на

2003–2007 рр.», який було прийнято у 2002 р., пафосно зазначалося, що «кіномережа налічує 6 877 кінотеатрів і кіноустановок, зокрема 561 міський кінотеатр і 5 931 сільську кіноустановку, на 1 785 452 місця, що в цілому задовольняє потребу населення в кінопослугах» [5]. Однак у звітах Державного агентства України з питань кіно за 2011–2013 рр. [7–9] про сільські кіноустановки навіть не йдеться.

За підсумками 2013 р. в Україні функціонувало близько 430 кінозалів, оснащених найсучаснішою апаратурою (порівняно з 350 за підсумками 2011 р. та 400 – 2012 р.) [7–9]. Однак незначна кількість, зокрема в районних центрах і сільській місцевості, робить кіномистецтво, особливо українську кінопродукцію, недоступною для вітчизняного глядача. З офіційних даних відомо, що у 2013 р. з 490 районних центрів тільки 106 мали діючі кінотеатри. Із 453 районних центрів (без урахування тимчасово окупованої АР Крим та зони проведення АТО) тільки 76 мали кінотеатри, що працюють [18]. Через незадовільний, а іноді й аварійний стан приміщень, застаріле обладнання кінопоказ у цих кінотеатрах був практично неможливим та неефективним, що призвело до масової ліквідації та перепрофілювання. Таким чином, безкардинально нового підходу у вирішенні проблем кінообслуговування населення районних центрів, невеликих міст та сіл цей сегмент ринку кінопослуг може бути втрачено.

У великих містах продовжується будівництво багатозальних кінотеатрів-мультиплексів. Найбільш комерційно успішною є схема існування багатозальних кінотеатрів у торговельно-розважальних комплексах, саме за її рахунок відбулося стрімке розширення українського ринку кінотеатрального показу. Кількість кінозалів із 2001 р. по 2011 р. зросла від 15 до 370, тобто в 25 разів, кількість кінотеатрів – від 12 до 167 (в 14 разів) [18]. У 2014 р. через втрату частини ліцензійних територій кінопрокатникам довелося зіткнутися з тим, що кількість екранів для розпису релізів зменшилася. Утрачено 9 і 13 кінотеатрів-партнерів у Криму і у Донецькій та Луганській областях відповідно. Як відомо з даних компанії «Кіно-світ Діджитал», станом на грудень 2014 р. в країні функціонувало 189 кінотеатрів (на 3 більше, ніж у 2013 р.) із 465 сучасними кінозалами (приріст становив 22 зали). Таким чином, співпрацювати з українськими прокатниками продовжують 167 кінотеатрів, загальна кількість екранів у яких становила близько 420, а у підсумку це на 5% менше, ніж роком раніше [11]. У 2014 р. було продано на 3% менше квитків ніж у 2013-му. Загальний обсяг касових зборів у гривневому еквіваленті збільшився на 6,9% унаслідок того, що середня ціна квитка зросла з 43 до 47 грн. Проте через нестабільність курсу національної валюти

щодо долара США обсяг касових зборів у доларах зменшився на 24,8%. Кінотеатри відвідали більше 20,1 млн. осіб. Порівнюючи з 2010 р., приріст склав близько 5 млн. відвідувань. Зменшення кількості глядачів у 2014 р. (порівняно з 2013 р.) складає 3%, що можна пояснити втратою кінозалів через тимчасову окупацію АР Крим та військові дії. Середня відвідуваність кінотеатрів становить лише 0,44 разів на 1 особу на рік – один із найнижчих показників у Європі [18]. Протягом 2014 р. в національний кінопрокат вийшло 15 українських ігрових фільмів, у 2015 – 23, а у 2017 – 33, що склало 5,8%, 8,7% та 11,5% від загальної кількості фільмів у прокаті відповідно. Касові збори українських фільмів складають 2,5% від загального бокс-офісу в Україні, тоді як у країнах Європи цей показник сягає 30–60% [26].

Таким чином, незважаючи на позитивну динаміку кількості відвідувань кінотеатрів середньостатистичним жителем України, кінообслуговування населення залишається на незадовільному рівні. Так, аналіз забезпеченості населення України кінозалами свідчить про високий її рівень у містах-мільйонниках (м. Київ, м. Одеса та м. Харків). У містах із кількістю населення від 50–500 тис. осіб кількість залів на 100 тис. жителів наближається до 2, однак більш детальний аналіз свідчить про значну диференціацію забезпеченості населення України кінозалами. Наприклад, у Кіровоградській області лише 2 кінозали, проте й вони розташовані в обласному центрі, 3 у Закарпатській, по 5 у Рівненській, Тернопільській та Чернігівській областях. Незважаючи на більшу кількість кінозалів у інших областях, але переважно з більшою кількістю населення, загальний показник – кількість залів на 100 тис. жителів – менше одиниці практично у всіх регіонах України за виключенням м. Києва, Харківської, Одеської та Дніпропетровської областей, але за рахунок обласних центрів [2].

Аналіз забезпеченості кінозалами населення міст України, у яких є кінотеатри, свідчить про досить пристойний її рівень. Однак значна частина населення України практично не має доступу до послуг кінопоказу й не тільки населення невеликих міст, селищ та сіл, а й досить великих міст.

Функціонування кінотеатрального прокату в Україні базується на співробітництві розповсюджувачів із провідними зарубіжними компаніями-кіновиробниками (мейджорами) США (Disney, Fox, Universal та ін.) – студіями закритого циклу виробництва, на базі яких функціонують дистриб'юторські компанії, що розповсюджують фільми цих кіностудій та кінопродукцію менших кінокомпаній. Мейджори мають представників у різних країнах, які просувають їхню кінопродукцію та фільми їхніх клієнтів. В Україні відсутні офіційні представництва провідних мейджорів, але працюють кінодистриб'юторські компанії, які

мають угоди на розповсюдження фільмів на території України (табл. 1).

Найбільша частка на ринку кінотеатрального показу України за касовими зборами належить B&H Film Distribution Company, яка протягом 2011–2017 рр. становила 40–55% його загального обсягу. Другою за масштабами просування фільмів в Україні є Ukrainian Film Distribution з часткою ринку біля 20–25%, яка у 2013 р. зменшилася і становила 12% унаслідок касового успіху фільмів, які розповсюджувала Кіноманія, частка якої на ринку склала біля 16%. Інші дистриб'ютори мають досить стабільні показники на рівні 3–7% ринку. Однак у вартісному виразі обсяг касових зборів у 2014 р. скоротився (порівняно з 2011 р.) на понад 10 млн. дол. США (Рис. 1) і становив 59,3 млн. дол. США, що пов'язано із втратою ліцензійних територій через військові дії. У 2015 р. падіння обсягу касових зборів ще на 5 млн. дол. США пояснюється зміною курсу гривні, а помітне зростання спостерігається лише у 2017 р., підсумок якого становить 82,6 млн. дол. США.

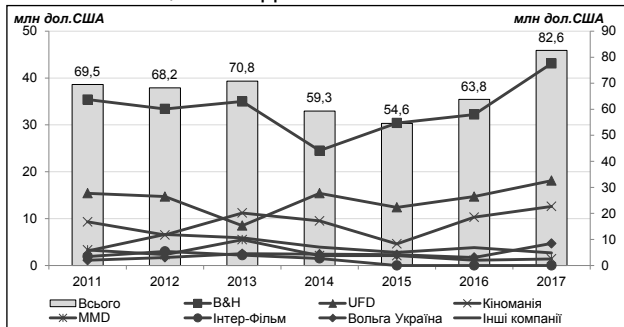

Рис. 1. Динаміка касових зборів за кінодистриб'юторами в Україні

Джерело: розраховано та побудовано автором за [12]

Таким чином, сьогодні на ринку кінотеатрального показу лідером та фактично монополістом є B&H Film Distribution Company, яка впливає на прокатну політику в більшості кінотеатрів країни.

Тенденції змін щодо кількості відвідування кінотеатрів, цінової політики, обсягів касових зборів, структури аудіовізуального контенту кінотеатрів є досить передбачуваними у контексті розви-

тку світової кіноіндустрії в цілому. Усе більше на нього впливають такі фактори, як поява нових технологій виробництва, способів продажу аудіовізуального контенту (зокрема через Інтернет) та подальша глобалізація кіноіндустрії. Тому поступово уповільнюються темпи зростання касових зборів практично у всьому світі. Як відомо з даних Асоціації американського кіно (Motion Picture Association of America – MPAА), протягом останніх п'яти років обсяг касових зборів зростає в середньому лише на 1,5% на рік (при цьому 60–70% зборів складає саме міжнародний контент) [30]. Це зумовлено посиленням економічних проблем в окремих регіонах, інформатизацією суспільства (активне проникнення Інтернету на фоні зростання продажів мобільних пристроїв та глобальне поширення Інтернет-піратства), а також особливостями національної психології населення, незважаючи на те, що практично у всіх країнах світу працює схема розповсюдження іноземних фільмів, започаткована американськими кіностудіями закритого циклу, з незначними специфічними умовами на рівні договорів щодо здійснення розповсюдження та демонстрування.

Вивчення досвіду різних країн дозволить виявити користь і успішність реформ, які там проводилися, оцінити ефективність і можливість застосування для розвитку кіноіндустрії України.

Для реалізації державної підтримки у багатьох країнах застосовується комплекс заходів, що передбачає поєднання різних засобів та механізмів, зокрема створення виконавчих органів та державних установ відповідного спрямування, організацію різних фондів підтримки, формування сприятливого правового поля, пільгове оподаткування, різні види фінансування, регулювання розповсюдження, захист авторських прав, боротьбу з піратством, організацію кінофестивалів та музеїв кіно, квотування демонстрування національних фільмів на власному ринку, міжнародне співробітництво та ін.

Виконавчі органи та державні установи, що визначають механізми державної підтримки та регулюють запровадження у практику, виконують

Таблиця 1

Розподіл ринку кінотеатрального показу України

(% ринку)

Кінодистриб'ютор	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
B&H Film Distribution Company	51,0	48,9	49,5	41,4	55,7	50,4	52,2
Ukrainian Film Distribution	22,1	21,5	12,0	26,0	22,8	23,0	21,9
Кіноманія	13,4	9,6	15,8	16,0	8,5	16,2	15,2
Multi Media Distribution	4,7	3,4	7,8	3,6	3,8	1,8	1,7
Інтер-Фільм	2,7	4,4	3,1	2,5	–	–	–
Вольга Україна	1,6	2,5	3,6	4,1	4,3	2,7	5,7
Інші компанії	4,5	9,7	8,2	6,4	4,9	5,9	3,3
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано та побудовано автором за [12]

багато функцій, попередньо визначених державою. Такі структури підпорядковуються Міністерству культури (наприклад, у країнах Європи ними є такі: Національний центр кінематографії й анімації у Франції [25], Федеральна рада кіно Німеччини [29], Британська кінематографічна рада [24], Польський інститут кіно [31], Чеський кіноцентр [27] та ін.).

Перспективним способом вирішення проблем кінотеатрального прокату фахівці вважають запровадження механізмів взаємовигідного співробітництва між органами влади та приватними підприємствами кінопоказу із залученням до спільних проектів як великих мереж кінотеатрів, так і представників малого бізнесу [3]. Так, можливе квотування іноземної продукції стало однією з причин створення некомерційного партнерства «Товариства національних кінотеатральних організацій «Кіноальянс», що об'єднує кінотеатральні мережі та кінотеатри Російської Федерації, яке головною метою задекларувало відстоювання спільних інтересів кінотеатрів і сприяння розвитку кінотеатрального прокату на основі світових стандартів якості кінопоказу та сервісу [13]. Серед основних напрямів діяльності «Кіноальянсу» виділяють такі, як моніторинг та експертна оцінка ініціатив та законопроектів, пов'язаних із діяльністю кінотеатрів; активна участь кінотеатрів у реформі кіноіндустрії; захист інтересів кінотеатрів; розширення та диверсифікація аудиторії кінотеатрів, пропаганда відвідування кінотеатрів (як виду дозвілля, підвищення відвідуваності національних фільмів); розроблення і запровадження загальнонаціональних маркетингових програм, спрямованих на підвищення відвідуваності кінотеатрів; формування позитивного іміджу кінотеатрів у засобах масової інформації, органах влади, діловому співтоваристві та суспільстві в цілому; співробітництво з іншими організаціями кіноіндустрії з метою викоринення незаконного використання аудіовізуальних творів; спільна діяльність із міжнародними організаціями кінотеатрів.

Серед конкретних прикладів (із точки зору виникнення проблем у кіноіндустрії) та способів вирішення проблем для України може бути корисним досвід Італії, де в середині 1990-х років у сфері кінопоказу більшість кінозалів застаріли або взагалі були непридатні для експлуатації [19, с. 612], що спонукало до активного обговорення про можливість залучення інвестицій у реліз фільмів. У 2004 р. італійським урядом було прийнято постанову № 28, основною метою якої було усунення надто складного бюрократичного механізму фінансування, більш чіткий контроль та ефективне управління фондами. Вона не оминула увагою саме демонстрування, проблеми якого, як зазначалося, полягали в нестачі якісної продукції як із художньої, так і з технічної точки

зору, а також у відсутності механізмів просування фільмів. Реформа запровадила нову систему фінансування кінопоказу, що діяла з автоматичними принципами: фінансування компаній пропорційно до загальних касових зборів за попередній рік (кошти призначені для вкладення тільки у фільми, які мають культурне та загальнонаціональне значення (ICN, Interesse culturale nazionale); розмір отриманого фінансування збільшується на 50% при релізі дебютних фільмів і на 30%, якщо фільм ICN виходить на екрани в період із 1 червня по 31 серпня; підтримка не надається кінотеатрам, які зібрали у попередньому році менше 250 тис. євро і менше 100 тис. євро за кожен фільм, що вийшов на екрани (ці обмеження не поширюються на дебютні фільми).

Особлива увага розвитку кіноіндустрії приділяється у Франції. Для надання державної підтримки кіно у Франції було створено Національний кіноцентр (далі – НКЦ) (Centre National de la Cinematographie) – державну установу подвійного підпорядкування, підзвітну Міністерству культури і Міністерству фінансів. НКЦ здійснює економічну підтримку та регулювання діяльності кінематографії та аудіовізуального сектора. До функцій НКЦ належать такі: розроблення законодавчих та інших нормативних актів в аудіовізуальній сфері; видання дозволів на здійснення професійної діяльності продюсерам, дистриб'юторам, демонстраторам та ін.; регулювання виходу кінофільмів на екрани. 20% бюджету НКЦ складає податок із продажу квитків у кінотеатрах, який становить 11% ціни на квиток.

Серед видів підтримки кінотеатрального прокату у Франції обов'язковою є підтримка дистриб'юції, як і продюсер, дистриб'ютор французького фільму має право на фінансову допомогу від НКЦ, що є частиною коштів від демонстрування фільмів і є пропорційною кількості глядачів, які подивилися фільм і яку він зобов'язаний реінвестувати в дистриб'юцію. Сума, яка буде перерахована у фонд дистриб'юції, залежить від касового збору фільму: чим менше збори, тим більша частка від податку на квитки перераховується в НКЦ для підтримки дистриб'юції. Ці кошти можуть бути спрямовані на придбання фільму або його просування; вибірково підтримку дистрибуції французьких та іноземних фільмів, що відповідають певним вимогам за якістю і мають певні фінансові ризики; допомогу фільмам виробництва тих країн, які маловідомі у Франції; фінансову допомогу кінотеатрам, що надається із сум податку з вартості квитків.

Одним із важливих складників механізму регулювання розвитку кінематографії у провідних країнах світу є протекціонізм кіно. У цьому контексті достатньо цікавою для розгляду є модель культурної політики Великобританії, якій власти-

вий специфічно британський підхід до державної підтримки культури в цілому і до кінематографу зокрема, який отримав назву *arm's length principle* (принцип витягнутої руки). Технічно він полягає в тому, що держава виділяє кошти, але не розподіляє їх безпосередньо, а передає автономним громадсько-державним установам, відомим як QUANGOs (*quasi-autonomous non-government organisations*), а вже вони, «відштовхнуті на відстань руки» державою, витрачають надані кошти на власний розсуд для підтримки певних проектів або інституцій. Такими організаціями у Великобританії є Рада кіно Великобританії (до 2011 р.), Британська комісія кіно [23], Британський інститут кіно та ін. [24]. До пріоритетів належать дистриб'юція та виставкова діяльність, а також збирання, публікація статистичних даних та досліджень ринку. Зокрема у доповіді Департаменту культури, медіа та спорту «Майбутнє британське кіно починається з аудиторії» [22] міститься 56 рекомендацій для уряду, кіноіндустрії та Британського інституту кіно, серед яких запропоновано схему поширення цифрових екранів і проекторів у сільській місцевості й громадських будівлях по всій країні. Досвід Великобританії може стати в нагоді під час розроблення заходів, спрямованих на покращення ситуації у сфері розповсюдження та демонстрування в Україні.

Сьогодні у Великобританії поряд із багатозальними кінокомплексами існують такі кінотеатри, як *The Electric Cinema*, що має майже вікову історію і що не тільки вижив, а й зберіг своє внутрішнє декоративне оздоблення та зовнішній вигляд. Це може слугувати прикладом універсальності кінотеатру – зразка будівництва того часу, перетвореного в оригінальний центр культури завдяки новим ідеям, далекоглядності асоціації кінематографістів Великобританії та фінансовій допомозі приватного власника [1]. Також паралельно розвивається «мобільний» реліз, який є одним із небагатьох розваг серед жителів сільської місцевості. Невеликий кінозал на колесах, що курсує по певному району, може допомогти жителям населених пунктів, відірваним від великих міст, своєчасно і без значних фізичних зусиль ознайомитися з найсвіжішими і класичними творами кіномистецтва.

Заходи, спрямовані на сприяння та підтримку розвитку національного кінотеатрального прокату, здійснюються як на рівні державного регулювання у окремих країнах, так і на міжнародному рівні шляхом створення відповідних організацій. Одним із таких об'єднань є Європейський фонд підтримки кіно *"Eurimages"* при Раді Європи, заснований у 1989 р., який налічує сьогодні 47 держав-членів із загальним річним бюджетом розміром 25 млн. євро, що формується головним чином із внесків та прибутків за кредитами [28]. Серед чотирьох програм *"Eurimages"* щодо підтримки

спільного виробництва кінофільмів та їх цифрового оброблення важливе місце займають програми з підтримки розповсюдження кінопродукції та кінотеатрів. Щорічно *"Eurimages"* для підтримки розповсюдження кінопродукції виділяє більше 760 тис. євро, а в партнерстві з *Euroa Cinemas* підтримує приблизно 40 кінотеатрів у чотирьох країнах, виділяючи на це приблизно 616 тис. євро на рік [28].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що створення та підтримка розвитку кінотеатрального прокату – одне з основних завдань європейської аудіовізуальної політики, яка базується на застосуванні низки регулятивно-стимулюючих механізмів.

В Україні законодавчо задекларовано, що державна підтримка надається суб'єктам кінематографії незалежно від форми власності. Однак щодо розповсюдження та демонстрування як іноземних, так і національних фільмів така допомога залишається лише декларацією, незважаючи на ухвалення у 2017 р. Закону України «Про державну підтримку кінематографії» [5], у якому метою державної підтримки кінематографії (поряд із напрямками її розвитку в цілому) визначено створення сприятливих умов та розвиток сучасної інфраструктури для виробництва, демонстрування і розповсюдження фільмів; створення сприятливого режиму оподаткування та надання підтримки демонструванню і розповсюдженню національних фільмів в Україні та за кордоном; розвиток матеріально-технічної бази демонстрування та розповсюдження фільмів.

Висновки з проведеного дослідження. Незважаючи на зростання ринку кінопоказу в Україні в цілому, для кінотеатральної мережі характерні: нерівномірність розміщення кінотеатрів, оскільки до них має доступ 50% населення України лише у містах; відсутність цільової орієнтованості підприємств кінопоказу (наприклад, кінотеатрів для дітей, кінотеатрів для перегляду авторського кіно і т. ін.); поступове зникнення державних (муніципальних) підприємств кінопоказу та відсутність уваги до «некомерційного» кіно (документального, авторського); досить висока вартість квитків для окремих соціальних груп; незначна кількість кінопоказів за соціально орієнтованими цінами або на безоплатній основі для окремих категорій глядачів.

Ураховуючи досвід країн світу щодо підтримки розвитку національного кінотеатрального прокату, джерелами фінансування його підтримки можуть стати доходи від підприємницької діяльності в галузі кінематографії; збір на розвиток національної кінематографії, що сплачують суб'єкти підприємницької діяльності (незалежно від форми власності і підпорядкування), які здійснюють розповсюдження і демонстрування в Україні іноземних фільмів із метою одержання прибутку; кошти

від реалізації прав на демонстрування фільмів державної власності; кошти вітчизняних та іноземних інвесторів, укладені в кіномережу (будівництво і переобладнання кінотеатрів); пільгове банківське кредитування; централізовані державні капітальні вкладення на оновлення матеріально-технічної бази кінопоказу; кошти місцевих бюджетів на підтримку кіномережі; фінансова підтримка з боку іноземних фондів, громадських та інших організацій; кошти спонсорів і меценатів.

Для збільшення частки національної кінопродукції та підвищення її якості необхідне створення ефективної системи кінопоказу, збільшення та підвищення ефективності використання бюджетних коштів та сприяння залученню коштів з інших джерел, зокрема приватних інвестицій. Із метою задоволення різноманітних запитів й естетичних смаків кіноглядачів та диверсифікації кінопоказу доцільно розглянути можливість створення національної компанії з розповсюдження, орієнтованої на показ вітчизняних фільмів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Английский формат современного кинематографа: от кинопередвижек до кинотеатров класса «люкс». Новости техники и технологии. 2004. № 1. С. 16–20.
2. Барановська Д. Розвиток кінотеатрального прокату в Україні. Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». 2015. Т. 20. Вип. 1. С. 26–31.
3. Волюнова Т. Социально-экономические особенности развития инфраструктуры кинопоказа. Современные исследования социальных проблем. 2012. № 8. URL: <http://sisp.nkras.ru/e-ru/issues/2012/8/volynova.pdf>.
4. Жук В. Моделирование системы кинопроизводства. Научные записки Национального университета «Острозька академия». Серія «Економіка». 2012. Вип. 20. С. 287–290. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2012_20_63.
5. Закон України «Про Загальнодержавну програму розвитку національної кіноіндустрії на 2003–2007 роки» від 25.12.2002 р. № 361-IV / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/361-15>.
6. Закон України «Про державну підтримку кінематографії» від 23.03.2017 р. № 1977-VIII / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1977-19>.
7. Звіт діяльності Державного агентства України з питань кіно за 2011 рік / Офіційний сайт Державного агентства України з питань кіно. URL: http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2011.htm.
8. Звіт за результатами діяльності Державного агентства України з питань кіно у 2011-2012 рр. / Офіційний сайт Державного агентства України з питань кіно. URL: http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2012.htm.
9. Звіт за результатами діяльності Державного агентства України з питань кіно за 2013 рік / Офіційний сайт Державного агентства України з питань кіно. URL: http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2013.doc.
10. Зубавина І. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постати; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: ФЕНІКС, 2007. 296 с.
11. Итоги кинопроката в Украине в 2014 году / Информационное агентство «Медиа Ресурсы Менеджмент». 2015. 2 февраля. URL: <http://mrm.ua/ru/article/181>.
12. Касса проката в Украине в 2011–2017 гг. / Офіційний сайт кінотеатру «Мультіплекс». URL: <http://www.multiplex.ua/>.
13. «Киноальянс» – организация кинотеатров России / Официальный сайт Сообщества национальных кинотеатральных организаций «Киноальянс». URL: http://kinoalliance.ru/?page_id=258.
14. Мазяр М. Українське кіно на вітчизняному телебаченні. Телерадіокур'єр. 2003. № 2. С. 68–69.
15. Мазяр М. Українське кіно: все ті ж проблеми. Кіно-Театр. 2011. № 2. URL: http://ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=1136.
16. Підвисоцький В. У кадрі і за кадром. Кіно-Театр. 2003. № 4. С. 29–31.
17. Продюсерство. Управленческие решения: учеб. пособие / под ред. В. Малышева, Ю. Криволуцкого. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 376 с.
18. Проект Національної стратегії розвитку кіноіндустрії України на 2015–2020 роки / Офіційний сайт Державного агентства України з питань кіно. URL: http://dergkino.gov.ua/ua/news/show/619/proekt_natsionalnoyi_strategiyi_rozvitku_kinoindustriyi_ukrayini_na_20152020_roki.html.
19. Профессия – продюсер кино и телевидения: практические подходы / Под ред. В. Сидоренко, П. Огурчикова : учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. «Продюсерство кино и телевидения» и другим кинематографическим специальностям. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. 710 с.
20. Слепак С. Механізми державної підтримки національного кіно в Україні. Ефективність державного управління. 2014. Вип. 39. С. 280–286.
21. Черкасова Н. Кінопрокатна діяльність у контексті розвитку кінематографа. Культура України. 2010. Вип. 30. С. 163–173.
22. A Future For British Film: It begins with the audience: Report on the Film Policy Review Survey. 2012. 12th March. URL <https://www.gov.uk/government/publications/a-future-for-british-film-it-begins-with-the-audience-report-on-the-film-policy-review-survey>.
23. British Film Commission Website. URL: <http://www.britishfilmcommission.org.uk/>.
24. British Film Institute Website. URL: <http://www.bfi.org.uk/>
25. Centre national du cinema et de l'image animée Website. URL: <http://www.cnc.fr/web/fr>.
26. Cultural Price Index on Goods and Services, 2014 / Compendium of Cultural Policies and Trends. URL: <https://www.culturalpolicies.net/web/statistics-markets.php>.
27. Czech Film Center Website. URL: <http://www.filmcenter.cz/>

28. EURIMAGES – European Cinema Support Fund. URL: http://www.coe.int/t/dg4/eurimages/default_en.asp.

29. German Federal Film Board Website. URL: <https://www.ffa.de/deutsch.html>.

30. Motion Picture Association of America Website. URL: <https://www.mpa.org/>.

31. Polish Film Institute Website. URL: <http://en.pisf.pl/>.

REFERENCES:

1. Angliyskiy format sovremennogo kinematografa: ot kinoperedvizhek do kinoteatrov klassa «lyuks» (2004) [English format of modern cinema: from mobile cinemas to cinemas of "luxury" class] *Novosti tehniki i tehnologii*, no. 1, pp. 16–20. (in Russian)

2. Baranovska, D.O. (2015) Rozvytok kinoteatralnogo prokatu v Ukraini [Development of theatrical release in Ukraine] *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Seriya : Ekonomika*, Vol. 20, no. 1, pp. 26–31. (in Ukrainian)

3. Volyinova, T.S. (2012) Sotsialno-ekonomicheskie osobennosti razvitiya infrastruktury kinopokaza [Social-economic features of the development of cinema infrastructure] *Sovremennyye issledovaniya sotsialnykh problem*, no. 8. Available at: <http://sisp.nkras.ru/e-ru/issues/2012/8/volyinova.pdf>. (in Russian)

4. Zhuk, V.V. Modeliuvannia systemy kinovyrobnytstva [Modeling of the cinema production system] *Naukovi zapysky [Natsionalnogo universytetu «Ostrozka akademii»]*. Ser. : *Ekonomika*, no. 20, pp. 287–290. (in Ukrainian)

5. Zakon Ukrainy «Pro Zahalnodержavnu prohramu rozvytku natsionalnoi kinoindustrii na 2003-2007 roky» vid 25.12.2002 r. № 361-IV. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/361-15>. (in Ukrainian)

6. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu pidtrymku kinematografii» vid 23.03.2017 r. № 1977-VIII. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1977-19>. (in Ukrainian)

7. Zvit diialnosti Derzhavnoho ahentstva Ukrainy z pytan kino za 2011 rik. Available at: http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2011.htm. (in Ukrainian)

8. Zvit za rezultatamy diialnosti Derzhavnoho ahentstva Ukrainy z pytan kino u 2011-2012 rr. Available at: http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2012.htm. (in Ukrainian)

9. Zvit za rezultatamy diialnosti Derzhavnoho ahentstva Ukrainy z pytan kino za 2013 rik. Available at: http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2013.doc. (in Ukrainian)

10. Zubavina, I.B. (2007) Kinematohraf nezaleznoi Ukrainy: tendentsii, filmy, postati [Cinema of Independent Ukraine: trends, films, figures] Kyiv: FENIKS. (in Ukrainian)

11. Itogi kinoprokata v Ukraine v 2014 godu [Results of the theatrical release in Ukraine in 2014]. Available at: <http://mrm.ua/ru/article/181>. (in Russian)

12. Kassa prokata v Ukraine v 2011-2017 gg. [Boxoffice in Ukraine in 2011-2017]. Available at: <http://www.multiplex.ua/>. (in Russian)

13. "Kinoalyans" – organizatsiya kinoteatrov Ros-sii ["Kinoalyans" – the organization of cinemas in Rus-

sia]. Available at: http://kinoalliance.ru/?page_id=258. (in Russian)

14. Maziar, M. (2003) Ukrainske kino na vitchyznianomu telebachenni [Ukrainian cinema on domestic television] *Teleradiokurier*, no. 2, pp. 68–69. (in Ukrainian)

15. Maziar, M. (2011) Ukrainske kino: vse ti zh problemy [Ukrainian cinema: all the same problems] *Kino-teatr*, no. 2. Available at: http://ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=1136. (in Ukrainian)

16. Pidvysotskyi, V. (2003) U kadri i za kadrom [On camera and off camera] *Kino-Teatr*, no. 4, pp. 29–31. (in Ukrainian)

17. Malyisheva, V.S. and Krivolutskiy, Yu.V. ed. (2012) *Prodyuserstvo. Upravlencheskie resheniya* [Producer. Management solutions] Moscow: YuNITI-DANA. (in Russian)

18. Proekt Natsionalnoi stratehii rozvytku kinoindustrii Ukrainy na 2015–2020 roky. Available at: http://dergkino.gov.ua/ua/news/show/619/proekt_natsionalnoyi_strategiyi_rozvitku_kinoindustriyi_ukrayini_na_20152020_roki.html. (in Ukrainian)

19. Sidorenko, V.I. and Ogurchikov, P.K. (2010) *Professiya – prodyuser kino i televideniya: prakticheskie podhody* [Profession – film and television producer: practical approaches] Moscow: YuNITI-DANA. (in Russian)

20. Sliepak, S.V. Mekhanizmy derzhavnoi pidtrymky natsionalnogo kino v Ukraini [Mechanisms of state support of national cinema in Ukraine] *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, no. 39, pp. 280–286.

21. Cherkasova, N.O. Kinoprokatna diialnist u konteksti rozvytku kinematohrafa [Theatrical release activity in the context of the development of cinematography] *Kultura Ukrainy*, no. 30, pp. 163–173. (in Ukrainian)

22. A Future For British Film: It begins with the audience : Report on the Film Policy Review Survey (2012). Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/a-future-for-british-film-it-begins-with-the-audience-report-on-the-film-policy-review-survey>.

23. British Film Commission Website. Available at: <http://www.britishfilmcommission.org.uk/>.

24. British Film Institute Website. Available at: <http://www.bfi.org.uk/>.

25. Centre national du cinema et de l'image animée Website. Available at: <http://www.cnc.fr/web/fr>.

26. Cultural Price Index on Goods and Services (2014). *Compendium of Cultural Policies and Trends*. Available at: <https://www.culturalpolicies.net/web/statistics-markets.php>.

27. Czech Film Center Website. Available at: <http://www.filmcenter.cz/>.

28. EURIMAGES – European Cinema Support Fund. Available at: http://www.coe.int/t/dg4/eurimages/default_en.asp.

29. German Federal Film Board Website. Available at: <https://www.ffa.de/deutsch.html>.

30. Motion Picture Association of America Website. Available at: <https://www.mpa.org/>.

31. Polish Film Institute Website. Available at: <http://en.pisf.pl/>.

INFRASTRUCTURE FEATURES OF THEATRICAL RELEASE FUNCTIONING IN UKRAINE

Despite the increase of the number of cinema attendances, the state of cinema service of the population in Ukraine does not meet the needs of society. Due to private investments, the reconstruction and re-equipment of cinemas and the construction of multi-screen cinemas in shopping malls is carried out. However, significant territorial differentiation of providing population by cinemas is maintained, since most of the reconstructed and re-equipped cinemas are located in large cities.

In the publications of specialists, the prospects of cinematography development are associated with the development of a powerful cinema chain, an increase in the number of cinema attendances and box-office. However, these hopes are based on separate attempts to accumulate and systematize materials to study the specificity of links of the film process. Researchers prefer studying of the creative and organizational aspects of film production. The issues of theatrical release development in the new conditions of functioning of the modern audiovisual market remain insufficiently researched.

Therefore, the identification of infrastructure features of the functioning of theatrical release in Ukraine is important for determination of effective mechanisms for regulation of its development, taking into account the positive experience of the leading cinematographic countries.

Despite the growth of the cinema market in Ukraine in general, cinema chain is characterized by: irregularity of placement of cinemas; absence of target orientation of cinema enterprises; the gradual disappearance of the state (municipal) cinemas and the lack of attention to "non-profit" films; fairly high cost of tickets for some social groups; insignificant number of screenings with socially oriented prices or for free for some categories of audience.

The trends in changes of number of cinema attendances, price policy, box-office, the structure of audiovisual content of cinemas are quite predictable in the context of the development of the world cinema industry as a whole. Such factors as the emergence of new production technologies, sale methods of audiovisual content (including Internet) and the further globalization of the film industry, are increasingly affecting it. Accordingly, the growth rates of box-office are gradually slowing down practically around the world.

Study of the experience of different countries will allow to reveal the benefits and success of the reforms that were conducted, and to assess the effectiveness and the possibility of their implementation for the development of the Ukrainian film industry.

The article discusses mechanisms of state regulation of theatrical release development in the leading cinematographic countries of Europe are characterized. In this context, the directions of development of the national theatrical release are determined. Taking into account foreign experience of support of theatrical release development, a list of possible sources of its financing in Ukraine is proposed.